

NEMZETI TÁRSALKODÓ

Junius 28dik napján 1836.

GÖZ, GÖZERŐMIV ÉS VASÚTAK.

Második czikkely.

(végzet)

Ezen készültek magyarázatát előre bocsátva, lássuk már ezen Watt által úgy nevezett kettős munkálatu erőmiv egész szerkezetét, mint a' mely a' sűrítővel ellátott vagy is a nyomatú *) erőmiv legközönségesb alakja. A' 6dik rajz képi ezen alkotmányt.

A' billegő rúd itt öntött vasból van, kerekded csapokkal és likakkal ellátva a' különböző részeknek, u. m. a' dugók nyeleinek, a' hajtó kereket forgató rúdnak 'sat. hozzá csatlása végett. A H. a' billegő rúd, mellynek végéről a' lánczok 's iverk elmaradnak 's a' nyelek egyenesben tartása más igen elmés mechanizmussal esik-meg, mellyét egyközü mozgásnak (parallél motion) neveznek. A' rúd C-néli tengelyén billegvén természetes dolog, hogy AC és CH karjainak minden pontai egy egy kör ívében mozognak, mellyeknek C tengely a' közép pontok. Legyen B-nél az a' pont, melly AC kart két egyenlő részre AB és BC osztja; 's legyen DE egy BC-vel

*) Low pressure engines, Niederdruckmaschinen.

egyenlő hosszú szilárd rúd mellynek egyik vége Dnél egy csapban mintegy sarkon mozoghasson. Ezen rudacska másik vége EB kereszt rudacska által kapcsolatban van B ponttal, BE-nek mind két vége sarkon szabadon mozoghatván. A' bille-gő rúd alá 's fel jártában B pont C közép pontu kör ívében mozog, de E pont is egyszermind hasonló ívben mozog, mellynek D a' középpont-ja; a' mennyire tehát B húzódik jobb felé, an-nyira húzódik E is bal felé, a' BE kereszt rúd közepe F következőleg mindég azon egy vonal-ban fog maradni és sem jobbra sem balra nem dől. F ponthoz van kapcsolva a' légszivattyu' nyele melly ennél fogva mindég merőlegesen (per-pendiculariter) jár.

A' billegő rúd A végén is van egy BE-vel egyenlő hosszú AG kereszt rudacska, melly A-t a' dugó nyelével öszvecsatolja. Ennek is mind két vége sarkon jár, 's az alsó azon kívül egy DE-vel egyenlő GE rudacskával van egybekap-csolva E ponttal, úgy hogy AGEB pontok egy-közvonalu rajzát (parallelogram) képeznek 's a' dugó nyelét a' légszivattyu nyelével egyközü-leg állani kényszerítik. H-nál a' hajtó kerék fo-gantyujával van HI rúd által kapcsolatba a' bil-legő rúd vége. A' hajtó rúd egy a' legfontosb ré-sze a' gőz erőmivnek, mint a' melly a' fogan-tyujánál fogva megindittatva a' változólag fel 's alajáró egyenes mozgást keringő mozgássá vál-toztatja át. Mechanismussa nem egyéb mint az a' mi a' fonó rokkák vagy eszterga kerekét a' lábitó nyomogatása által forgásba indítja. A' ha-jtó kerék, (Schwungrad) ha mérséklett nagysá-gu egy darab érczből van öntve; de mindég nem lehet mivel némely nagy erőmivek hajtó kereke 160 's több mázsát is nyom. Ily nagyságu kerék falait rendszerént hat darabba 15 — 16 mázsások

ba öntik 's vert vas kapcsokkal kötik össze a' kerék falakat. Most csak ugyan kapcsok nélkül fecske farkakkal eresztik egybe őket, a' küllője mindeniknek a' közepében szegeztetvén belé. Két minőség kívántatik-meg a' hajtó kerékben; egy az hogy a' lehetőségig kevés ellentállással legyen a' levegő iránt, azért kerülete a' legtökéleteseb kör felszine sima szokott lenni 's a' küllők a' levegőt éllel hasítják; másik megkívántató tulajdon az, hogy minden részei nagyon keményen összeszegezve legyenek, mert azon rettenetes közepfutó erő, mellyet sebes forgásában kap, valamely részének elpattanásakor iszonyu szerencsétlenséget okozhatna.

A' theoria gyakorlatra alkalmaztatásának egy legszebb példánya a' kormányzó (governor). Ez arra való hogy az erőmiv maga magát mindig egyenlő mozgásban tartsa és sebességét mérsekelje. Munkálódását meglehet némileg érteni a' 6dik rajzolatból L—V betüknél. L egy merőlegesen álló kis tengely, mellyen alatt egy csiga (M) van, 's erre egy sinor tekerítve melly a' hajtó kerék tengelyét is megkerülve ennek forgásával a' csigát is tengelyével együtt forgásba indítja. Ennek sebessége tehát mindig a' hajtó kerékétől fog függeni. N N két nehéz ércz golyó, mellyeknek szárai egy L tengelyre szegzett gyűrűhez (O) vannak akasztva, úgy hogy mintegy oló két szára egy csapocskán mozoghassanak; innen keresztbe tovább nyúlik a' két szár Q Q sarkokig, hol más két kis rudacskával (R) vannak kapcsolatban, 's ezek egy más felsőbb gyűrűvel melly a' tengelyen felebb alább csuszkálhat. Ez a' gyűrű R S V rúdnál fogva T kakast forgathatja 's ez által a' belé furt csatornácskát hol bővítvén hol szűkítvén, kisebb vagy nagyobb men-

nyiségben bocsátja a' gőzöt a' dugóra. Ha már a' hajtó kerék kelletinél sebesebben kezd forogni, M csiga is gyorsabban forog 's L tengelyt 's a' két golyót is viszi magával, az ércz-golyók a' közép futó erőnél fogva egymástól eltávolozni igyekeznek, ez által a' száraik keresztbe állásánál fogva Q Q sarkok is távoznak, 's a' felső gyűrűt alább huzzák; emez a' kakast szabályozó emelő-rúd végét huzza le, 's a' másik vége (V) felemelkedvén fordítja a' kakast, még pedig annál jobban minél nagyobb vala a' sebesség 's így annál jobban elzárja a' gőz útját.

A' és C' a' felső 's alsó gőzcsapok, B' és D' a' felső 's alsó üritő csapok, E' és F' a' két száracska, mellynél fogva A' és D' egyszerre, B' és C' megint egyszerre billentetvén az 5dik rajznál magyarázott mód szerént az erőmív mozgását eszközlik. — U a' sűrítő, W a' légszívattyu, mellyek már bővebben leírtak a' 4dik rajz alkalmával. — Y csőn friss víz szívatik a' sűrítő készülékbe; X csatornán át pedig a' sűrítő melegvizes rekeszéből az üstben elfővő víz pótoltatik.

A' hajtó kerék, a' fogantyú és a' kormányzó, mellyek Wattnak 1782ben adott patens által biztosítottának átadák az uralkodást a' gőzerőmívnek minden gyárokon mellyekben rendes és szabályos mozgás kívántaték-meg. Ezen függelékek által az erőmív mozgásai a' legkényesb pontossággal szabályoztatának; úgy hogy csaknem minden határon túl nevedkedhető erejének megtartása mellett, ezen roppant erőt olly pontosan lehet kormányozni mint egy óra járását. Nincs is olly gyár neme, mellyben a' legfinomabb czérna fonására vagy pókháló képű recze kötésére, szintúgy mint a' legnagyobb terhek felemelésére vagy a' legiszonyatosb ellentállások meggyőzésére kívántató erő ezen gépelyekből ki ne

telnék. Igaz ugyan, hogy az utóbbi időkben sok javításokat kapott a' gőzerőmív, mellyek közül némeltyek találóik eszének nagy becsületére válnak; csakugyan nem lehet tagadni hogy minden nagy és főbb tökéletességeit, azon tulajdonait mellyek több országokban a' gyárok és kereskedés kiterjesztése által a' jóllétnek olly bő és gazdag forrásait nyiták-meg; — azon tulajdonait, mellyeknél fogva befolyása a' föld minden mivelt részeiben éreztetik és elismertetik; — mellyek által az élet kényelmei és gyönyörűségei mind szaporittatnak, mind olcsóbbakká 's többektől kaphatókká tétetnek; — tagadhatlan mondom, hogy mind ezen tulajdonait egy ember óriási észtehetségeinek lehet köszönni 's olly embernek a' ki sem gazdagságának, sem rangjának, sem neveltetésének befolyása által nem tudá adni azt a' lökést, melly gyakran szükséges a' lángésznek, hogy első teremtményeit a' világban forgásba indithassa. Minden hatalma ezen nagy embernek csak eszében és soha nem lankadó törekvésében áll. *)

FŐ-PAPOK' PADJA AZ ÁNGOL FELSŐ HÁZBAN.

Ha a' halgatók számára rendelt karzatról végig tekintünk a' britt tanács tagjai fejéin, figyelmünket legelsőben is több fejek vonják magokra a' terem közepén, mellyek a' többek közül kiemelkednek hasonlók egy nagy város kupjaihoz, midőn azt egy torony magossából nézzük. Mindjárt az előtérén a' kamara három titokno-

*) A' gőzhajókról, vasútakról, gőzszekerekről, hozzájuk tartozó rajzokkal köz érthetőleg előadva, a' közelebbi félévben.

kai szerény parokái tűnnek fel, kik asztalaik mellett ülve, nekünk hátat fordítanak, 's vélek által ellenben, arczal felénk, három kopasz fejek, Rolle, Wellesley és Holland lordokéi. Tovább valamivel a' két Masters in chancery viseltes borzos parokái, 's végre mindenik felett az egész láthatáron uralkodva, a' királyiszék arany Krepinjei alatt a' Speaker (elnök) hivatalos fő parokája, mely méltóságoson emelkedik ki a' többek közül oly formán mint egy a' székesegyház teteje a' város több egyházaival alacsonyabb tornyai közül. — E' paroka legyen a' közép pont honnan ki indulunk, a' lordok házában széjjel tekintendők. Mindjárt az elnök jobbán három pad tűnik szemünkbe, halvány 's veres arczok csudás vegyülete, ezek a' püspökök' padjai. Ki őket csak papi öltözetekben, fejr kabát 's fekete felöltöben, látta, még csak félig esméri, városi öltözetekben kell őket látni. — Nézzük például ezen fel cziczomázott urat fél szabad kőművesi öltözetben, finom fekete frakkban, széles karimájú kastor kalappal, magossan felnyuló fekete gomboló harisnyával, vágatva lovagolni az utszán, 's azután lováról könnyedén leszökve egy lovagló ostorral kezében a' klubba bémenni — az senki más mint egy nemes és tiszteletre méltó anglikánus püspök — 's ama másik hasonló öltözetű, kit a' Westminster piaczon egy fejr 's veres asszonyságokkal tele kocsiból ki szökni látunk — az egy püspök kit leányai vagy unoka hugai a' Parliament-re elkisértek. De kísérijük el e' papi lordokat törvénytévői székekbe. Ott amaz öreg, nyolczvan évek terhe alatt öszve görsedve, sárga kiaszott orczával méjj ránczu homlokkal, kancsalító 's nyugtalanul körül forgó szemekkel, a' Canterburyi érsek (Dr. Howley Villiam) Angliá-

nak első fő-papja, ki el-aggott, öszve sugorodott 's reszkető alakja ellenére is erőteljesen tud beszélni, mihelyt az egyház 's annak szolgálai témérdek jövedelmei' érdeke érintetik. — Mint emelkedék fel, mint ragadtaték el, mint menydörgött Fitzwilliam lord ellen ki az Istenkárómlást annyira mérészlé vinni, hogy nem áttallaná kérdeni, valyon a' Protestans vallás ellenébe a' catholica vallásnak nem csak egy felekezete — Nagy bajjal 's akadozva beszéll, minden negyedik vagy ötödik szavában magát megigazitva „nem mondhatni (ugy mond O'Donnel) hogy a' méz ajkairól folya, sőt inkább kihárogja azt.“ — E' mellett fa merevényen áll, sem kezét sem lábát nem mozdítva, mint mozdíthatatlan oszlopa az egyháznak 's Aristokratia'nak, 's még is valójau oly lágység 's evangeliumi szelidség terül el, hogy maga az el holt King lord is különben a' püspökök' esküdt ellensége, véle szembe soha csipősen nem szóllott. — Ő érseki méltóságá háta megett hevesen mozog egy kised fakó színü emberke, éles de tartozkodó szemekkel, mintegy megszelidített Tigris, sűrű magosan felfésült fekete hajfürtökkel a' sokat mondó homlok 's a' keskeny tojáskerek arcz felett, mindjárt első tekintetre megnyerő lélek teljes kinézéssel, egyike a' militans Ecclesia legharczra termettebb bajnokinak, a' legkellemetesebb formák alatt a' leghajthatatlanabb anglikánustürelmetlenséget rejtve. — Ez a' hirneves Dr. Phillpotts, Exeter-i püspök. — „Nints (O'Donnel megjegyzése szerént) matska, mely éles körmeit jobban eltudná rejteni, lábának sima lágú szőrei alá.“ — O'Donnel -nek nints igaza öteten nyire gyűlölni, mert ez a' püspök volt az, ki miután, Peel-lel együtt, a' catholicusok felszabadítása ellen hosszason 's éles elmésséggel a' hogy keves-

sen, harczolt volna, egyszerre a' felsőházban emeltetve, oly tüzzel 's oly elragadó elmésséggel védelmezte azt, hogy a' hirteleni változás okozta bámulást, felyül multa a' bámulás melyel észtehetségének mindenki hódolni kéntelen volt. Szerencsésebb Peel Robertnél, kinek még eddig is nem sikerült a' homályt mely characterére ekkor árnyékot vont, kitörölni, Philippotts Dr. magossabb szellemi tehetségének köszönheti, hogy reá nézve a' jelen a' multat elfelejteté. Nem ül egy is a' fő papok padján, ki mint ő, a' legszélesebb esméretek, 's éles észtehetséget a' legcsendesebb 's tartozkodóbb külsővel, lekötelezőbb előadással 's könnyen folyóbb beszédbéli készséggel, egyesitené magában, mely tulajdonokkal rajta kívül az egész házban csak Brougham 's Lyndhurst lordok birnak. — Midőn ő ott áll, méltóság 's elhatározottság tekintetében, testének semmi heves mozdulatot nem engedve, okosan ki néző fekete szeme azon régi mondásra emlékeztet, hogy a' szemek a' lélek ablakai, de csak hamar akaratumk ellen is egy titkos érzet azt sugja nekünk, hogy a' rózsá alatt kigyó lappang. Egyik legnevezetesebb beszédei között a' püspöknek az melyet ezelőtt két esztendővel tartott, az új angol szegény bill behozatala alkalmával, ellene azon záratéknak mely a' törvénytelen ágyból született gyermek bűnsujját az anyára háromoltatja. Három egész óráig beszéllett, 's Parlamenti beszéd ritka térített annyit. Nem enged Philippotts-nak a' dissente-
rek elleni gyűlölségben 's az egyház melletti buzgalkodásban Dr. Bloomfield a' Londoni püspök; de észtehetsége abban a' mértékben szegényebb, mint a' hogy fekete haja gyérebber amazénál ke-
rekebb 's veresebb arczája felett, teste azonban izmosabb 's szélesebb kiterjedésű mi egy kisség

ellenezethen van azon szigorú kemény beszédekkel, melyeket a' nagy tiszteletű úr ihletéssel tele szája a' has felett tart, egyike a' mértékletességi egyesületek ki vivóinak 's a' vasárnap szigorú meginneplése pártolóinak. Gyakran de többnyire röviden beszél, 's mindég mozdulatlan, mint kőbálvány. Politikai dolgokban, a' tiszteletre méltó püspök, ki több kritikai darabokat dolgozott görög nyelven, néha szabad elműnek mutatkozik, de minthogy ezen szabadelműség mindannyiszor megszűnik, valahányszor evangeliumi buzgósága a' játékba elegyedik, ezért midőn ilyen mű esetekben beszélni fel áll mindég nagy feszültség uralkodik mind két oldalon ülő nemes lordok közt, melyik részre fog ez úttal nyilatkozni. A' harmincz püspökök közt hármát vagy négyet vesz észre az ember a' whig felekezethez tartozókat, 's ezeknek elején Grey gróf testvérét a' Herefordi püspököt, kinek haját 66 nyár megfejtette, 's kinek öszve roskadt alakját mindég láthatni e' padokon, a' nélkül hogy valaha hallani lehetne ezen száj beszédét, kivéve néhány töredezett szótagokat, melyek azt mutatják hogy gondolatai semmivel sem gazdagabbak szavainál. — Testvére kormánya által a' papi uralkodás alanti lépcsőjéről a' legmagosbikra emeltetve 's gazdag jövedelem birtokába jutva még sem tartoztathatá-meg magát e' kormány által indítványba hozott több rendbeli nevezetes rendszabások ellen szózatolni. Egyébiránt vallásos tárgyakban a' mérséklett felekezethez tartozik. — Elhatározottan szabad elműsége által tünteté ki magát Dr. Maltby előbb Chichesteri most Durham-i püspök, mely gazdag jövedelmére nézve második püspökség az egész országban, mire őtet hasonlólag Grey gróf kormánya segítette. Politicai 's egyházat illető dolgokban a' reform mellett szó-

zatol. — Ő fekete hattyu hivatal társai sejtér sergében; mások juhörbe öltözött farkasnak nevezik. — De ez előitélet megszűnik, ha az ember a' széles vállu, veres pofaju 60 esztendős öregget az ő kopasz 's csak oldalfélt 's hátul kevés, hajjal borított fejével jó szívü mosolygásával 's szelid hangjával, halja indulat nélküli 's közép-szerű beszédeit tartani. — A' püspöki padon természetesen hogy a' legroszabb vélekedésben áll, 's több társai kerülük mint egészséges hogy kerülük a' pestisesnek még lehelletét is; de ő mind ezt bámulatos hideg vérrel veszi, 's nyiltan kimondja nekik hogy ő nem aggodva sem szereteteken sem gyűlölségeken, mosolygásokon vagy homlok ránczolásokon, nyugottan követi pályáját, melyet kötelesség 's keresztyéni szeretet irnak elébe. *) Ezek az isten földön vitézkező anyaszentegyházának vezetői, mely egyház szorosán a' nemességhez és koronához kapcsolja magát, jóllehet ez utobbik egykor (a' Reformatiokor) 36 papi Paireségeket törölt-elegyszerre, 's a' nemesség az egyház javait maga közt felosztotta. — Az öszve hasonlítás az a k k o r és m o s t a n közt elég érdekes arra hogy egy vissza tekintést tegyünk. Ki az ángol alkotmány történetével esmeretes, tudja, hogy a' Reformatio előtt a' papi Pairek számosabbak voltak a' világiaknál. E' nagy szám szintűgy mint szellemi felsőbbségek 's az ehez köttetett befolyás erősekké tették őket arra hogy az egyházat több rendbeli reformoktól, melyeket az alsóház II Richard 's IV. Henrich alatt próbált, megóvják. A' klastromok törlése szük-

*) Ugyancsak a' püspöki padokon ül a' norwichi püspök Dr. Bathurst, kiről figyelmet ébresztő azon megjegyzés hogy protestans püspök léteire felesége nem csak hogy r. catholica, de annak számára ref. püspöki udvarában rom. catholicus gyontató papot tart. (Gem. Bl. XV.)

ségesnek találtaték, elsőben hogy a' nagy papi test arany telyes vérüségétől megszabadittassék, és másodsor hogy egy rakás püspöki 's apáturi süvegek eltörlése által a' pápai ellenző fél mely a' felsőházban magát nyakason szegzé ellene az új intézeteknek, megtöretessék. — VIII. Henrich 's Pairjei ügyesen használák ezért a' Protestantismusnak egy tökéletlen bévételét magok privat céljaikra. Ez a' britt szigeteken egészen aristocratiai szint adott a' reformatio előhaladásának. — Cranmer egyesült Somerset-tel. A' klastromok és apátságok gazdagsága vagyója a' korona birtokába esett, 's éhes udvariak közt osztatott-fel. Mindenik püspökség megtolláztatott, 's legkövérebb része lenyuzatott. A' sovány tehének elnyelék a' kövéreket a' nélkül, hogy jól laktak volna. Eduard' első aktája (oklevél) azt mondja bévezető beszédjében, hogy a' letartoztatott papi jövedelmek oskolák felállítására, egyetemek segedelmezésére, 's szegények tartására fognak fordittatni (a' sajátítási záradék azért nem éppen olyan példátlan). De e' szavak nagyobb része hazugság volt. Az exeteri és Laudaffi püspöki székek egykor a' leggazdagabbak, a' legszegényebbeké lettek az országban mintha az apostolok egyszerűségére akarnának visszatérni. Canterbury ez az angol Toledo — London, Winchester és Litchfield hasonlólag nem kevésbé tolláztattak-meg a' reformerek által. Ez utobbi nagy részét elveszté földbirtokainak, hogy Paget lord rangjához illőleg kiállittathassék. Maga a' kegyes „Protector“ is templomokat rontatott-le, hogy azoknak köveiből Somerset Hoset felépítesse, 's a' westministeri apátság a' hasonló sorsot csak az által kerülé-ki hogy a' káptalan tömérdek jövedelmeinek egy nagy részét

által adá, pénz szomját, kielégítendő. Lassan-
ként eszmélni kezd az angol egyház hogy régi
köpenyegét csak egy új szabásu öltözettel cseré-
lé-fel, melyen a' skárlát nem volt ugyan oly fé-
nyes, 's szegője keskenyebb; de a' helyett ujján
a' státussal kötött tisztatlan házasság jegy-gyü-
rűjét viselé, világi fejedelem veté-fel magát fe-
jeknek a' keresztyénség látható feje helyett 's a'
kardinalisok helyett főpapok 's bárók foglaltak
helyet a' lordok mindenható házában; a' f i d e i
d e f e n s o r t segitendők. Ezen állásokat oly hi-
ven megtartották, hogy II. Ják o b alatt inkább
feláldozták hiteket mint a' t o r y s m u s aristocra-
tiai érdekeit. Jó és hasznos néha a' mult zivatar-
jaira, mellyek Anglia egyházában 's pairségében
oly gyakori 's nagy változásokat szültek, emlé-
kéztetni, hogy a' törvény és történet sophistai-
nak ne sikerüljön a' világgal elhíttetni, mintha
e' hatalmas épület, alapjában változatlan, da-
czolt volna a' századokkal, 's csak a' jelen idő-
szak mérészle istentelen kezeket emelni ellene,
holott semmit sem tett egyebet csak néhány szá-
zadok óta rakásra halmozott visszaéléseket, ir-
tott-ki, melyek a' szép épületet diszteleníték.

K É R D É S E K

Gróf Segur után.

Miként vesztheti-el valaki becsületét azért,
ha nem jelenik-meg a' párviadal helyén; midőn
az oltárnál tett esküvését, a' nélkül hogy becsü-
letére homályt vonna, bátran megszegheti?

Hogy engedné a' meghasonlás lelke az iga-
zi becsület felett való megegyezést? — Minden
igasságos a' jó ügy elérhetésében, ezt mondja min-
denik fél.

A' szabadság barátja ugy tartja, hogy a' becsület mindenét feláldozni parancsolja, vagyoni-ját, nyugodalmát, és életét hogy hazája függetlenségét megalapítsa, 's azt idegenek befolyásától, 's fegyvereitől oltalmazza; ellenfele ugy tartja hogy a' becsület megengedi neki még idegekkel is kezet fogva harczolni azon szent ügyért, melyet oltalmaz, 's melyet ő válthatatlannak tart hazája' ügyétől. — Miként lehessen véget vetni ezen siralmas ellenkezéseknek? talám sajnálva az emberiséget azt felvilágosítva, és türedelemre tanítva kölcsönös hibáik' megösmerése által?

Az egész világ elősméri, hogy le kell mondanunk boldogságunkról, ha kivánságainkat nem tudjuk mérsékelni, de hogy értsük ezen mérséklést?

A' szükség es, és felesleges réávitel es szók (relativa) melyeket mindenki önszótára, izlése, 's helyhez tetése szerint fordít-le.

A' mi hajdon egy XVik században élt nagy nak, fejedelemnek felesleges volt, az ma egy korunkbeli polgárra nézve nem egyéb mint szükség es.

Miért kevesedtek-meg annyira az útonállók minden mivel t országokban? — mivel őket megvetik, és megbüntetik.

Miért találunk a' történet könyvekben oly sok hódoltatókat? mivel éppen azok, kik áldozatjaik lesznek tömjéneznek, és szinte imádják őket, 's hervadhatatlan virágokkal koszoruztatnak a' történet íróktól. Avagy lehet é ellentállani a' hatalom csalfa kecséinek az életben, 's az elhiresedésnek a' halál után?

A' népek magok voltak szinte mindég okai azon szerencsétlenségeknek, melyeket szenvedtek és mint a' vadak istenesítették azt, mitől rettegtek, a' békés erényt, mely boldogságokat munkálodta megvetették; 's áldoztak a' fényezésnek,

mely őket megrontotta; a' hatalomnak mely le-
tiporta, 's a' hadi vitézségnek, mely semmivé tette.

Miért beszélnek az udvari kegyenczek, és
tudákosok szüntelen egyik a' másik hibáiról? va-
lyon nem hiuságból e?

Amazok nem állhatják a' mások rangbeli, és
ezek a' mások lelki elsőségét. A' nagyobb rész
ugy érzi hogy igazának kell lenni, mivel ők is
ugyan azon eszközöket használják, és hogy ezek
a' Parnasson, amazok az udvarnál előhaladhas-
sanak, nem szünek-meg kegy uraiknak hizel-
kedni, 's vetélkedő társaikat marczongolni.

Miért oly indulatosok az asszonyok a' részek-
re hasonlasi kérdésekben? mivel ők semmi rend-
szerre, semmi intézetre nem ügyelve, ott csak
férfiakat látnak.

Miért nem lehettek a' francziák máig is sza-
badok? Valjon nem azért é hogy több benne
a' hiuság, mint a' nemes büszkeség 's inkább har-
czolnak az egyformaságért, mint a' szabadságért?

Vicomte Segur mondá: „akarod é tudni mi
a' revolutio? megfejtése e' kevés szóban áll:
„takarodj innen, mert én ülök oda.“
'S igaza van.

Miért vitatkoznak az emberek? — azért é
hogy meghatározzák, miként kormányoztassanak?
— nem hanem hogy eldöntsék ki kormányozzon.

Hogy akadályoztassuk-meg játékszineink alá
sülyedését? Csalódás egyedüli oka azon gyönyör-
rüségeknek, melyeket ott keresünk; és az ujság-
írók napontént azon dolgoznak a' magok örökös
értekezéseikkel minden régi, és új darab felett,
hogy ezen csalódást megsemmisítsék.

Az ifju ki lapjaikat olvassa, estve a' színház-
ba menyen, nem is néz a' szinpadra, hanem csak
a' diszesítő munkáira, nem ügyel több személy-
re, csak azon színészre, kit reggel a' bírálatok

megdicsértek, vagy legyaláztak; nem az indulat szavaira halgat ő, hanem a' declamatoria, melyet meg-fog bírálni.

Mit kívántok minő ingereket használjon egy színész, hogy könnyeket csaljon-ki, vagy egy mosolygást nyerjen ily érzéketlen, hideg, 's a' meg-csalódhatáson felyül emelkedett nézőktől?

A' rabszolga kereskedő gerjesztene é egy babsában oly hatalmas szerelmi lángokat, ha egy sebész által bényujtatná test bonczolási leírását azon szépségeknek, kiket tekintete eleibe kell állítani?

Miért bámultok hogy a' melodramak oly szerencsések? mivel folyóírásaitok megvetik őket, 's így karczolataitokat kikerülik, a' nép mely oda tolong, nem olvassa a' hirlapokat, és sirni, 's nevetni tud rajta, mivel meg van hagyva boldog csalódásában.

Hogy ne lenne az ostoba türelemetlen? midőn ő a' dolgokat csak fél-oldalokról látja, azon bámulhatunk inkább hogy okos emberek is találtnak türelemtelenségnek, kik mindjékét oldalát látják a' tárgyaknak.

Miért itélünk oly halul a' mások tetteiről? Mivel kiki tulajdon, 's nem a' megítélt személy állásából itéli azokat.

Mint nem gyaláznák az emberek akkor a' mások tetteit, ha néha vissza emlékeznének ön cselekedeteikre is.

A' gyanakodó miért oly ritkán jó, és becsületes ember? nem azért e mivel másokról is csak azt teszi fel a' mivel ő bír, 's szívökben azokat képzei végbe menni, mik az övében történnek.

Az, ki a' vétkeket jó előre látja, nem lenne é távol az azokba lejendő esésről?

Ritka kétszínü hiszi a' nyíltságot, ritka piperés asszony a' bölcsességet, 's kevés zsarnok az erényt.

Akarod-e tudni minő tulajdonok nincsenek meg valakibe? Vizsgáld-meg jó azokat, melyekkel dicsekszik.

Ha az ember követné herczeg Penthiévrenek bölcs maximáját, úgy nem versengvénk annyit azon kérdések felett, melyek e' jelen századba a' véleményeket annyira megosztották. E' derék herczeg úgy mond: „Az uralkodók előtt szüntelen a' népek jussairól, 's a' népek előtt meg az uralkodók jussairól kellene beszélni, e' lenne azon egyetlen mód, mely a' népeket engedelmeské 's a' királyokat népszerűekké tehetné.“

A L A P M O N D Á S O K.

Türelmivel senkinek vissza ne ély, a' legnagyobb edény is csak csordultig tölthető.

Egy jó barátira akadtál ki rokon érzéssel viszonzozza barátságodat, szentül őrizi titkaidat, 's nem él vissza veled, szíve tiszta, 's olyan erántadi érzete is, tartsd becsbe barátságát, 's szíve arántadi szerény bizadalmával ne ély vissza. A' barátságnak költsön kötele a' költsönös bizadalmom költsönös becsüllése; hidd el a' legerősebb barátság is sokszor 's többnyire a' barátunk bizadalmával való kiméltelen vissza élés miatt bomlott fel, 's a' barátság szent érzete bosszuálló keserűséggé változott.

A' versengő házasokat úgy képzelem mint az egy más mellé fogott marakodó lovakat; amazokat egybekötött sorsok változhatatlansága, emezeket a' közben álló tartó szíjj kényszeritti terüjek kölcsönös hordozására.

(vége az első félévnek)

F o g l a l a t j a

ezen első félesztendőben előfordult

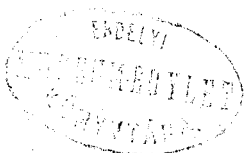
D a r a b o k n a k

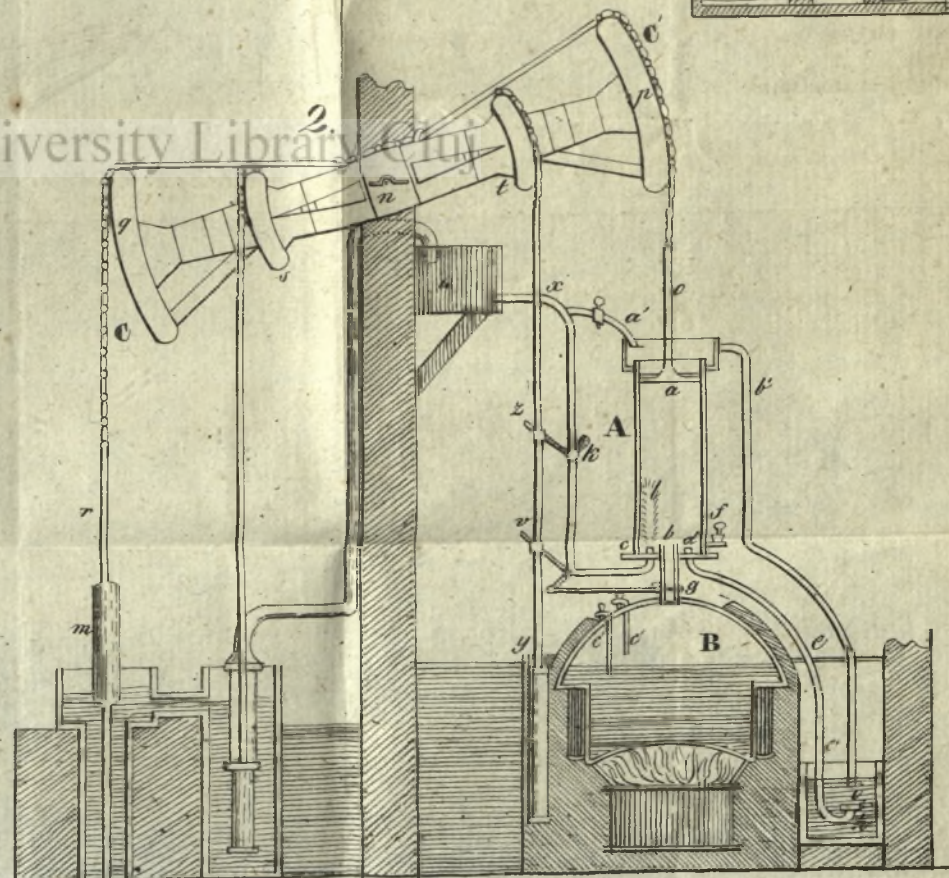
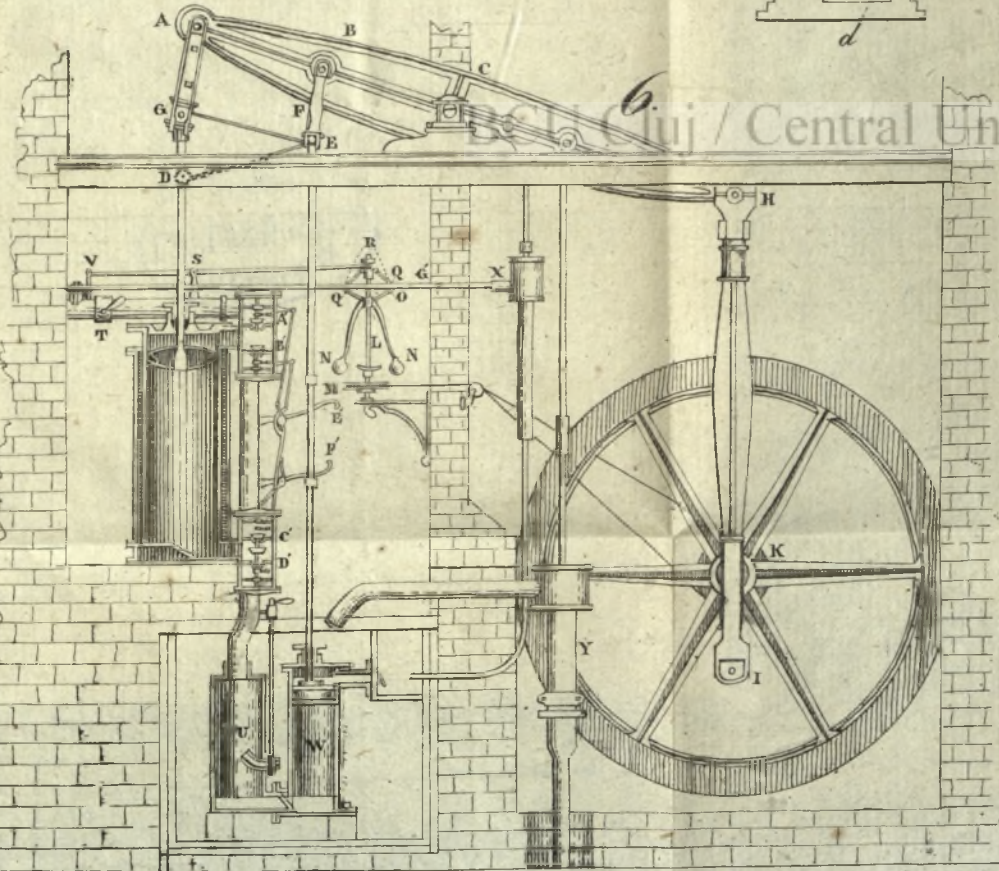
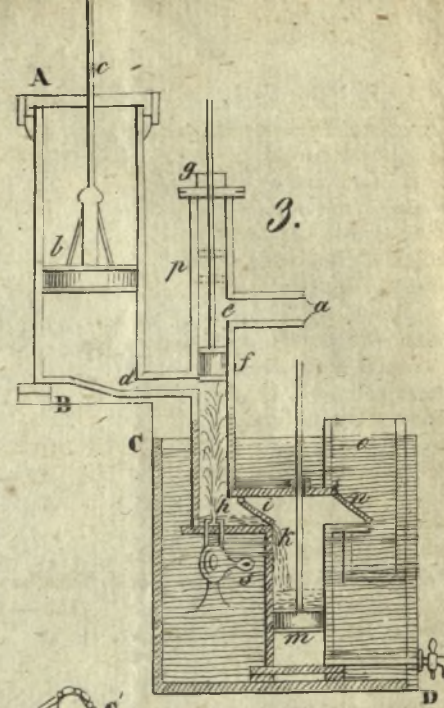
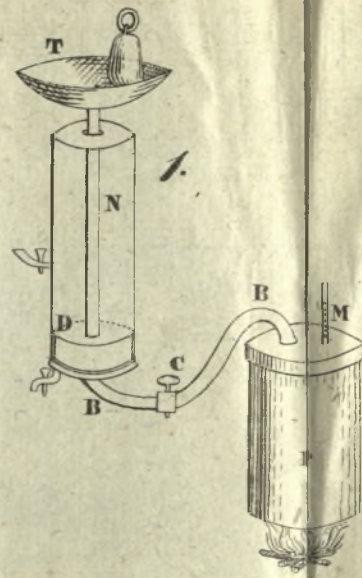
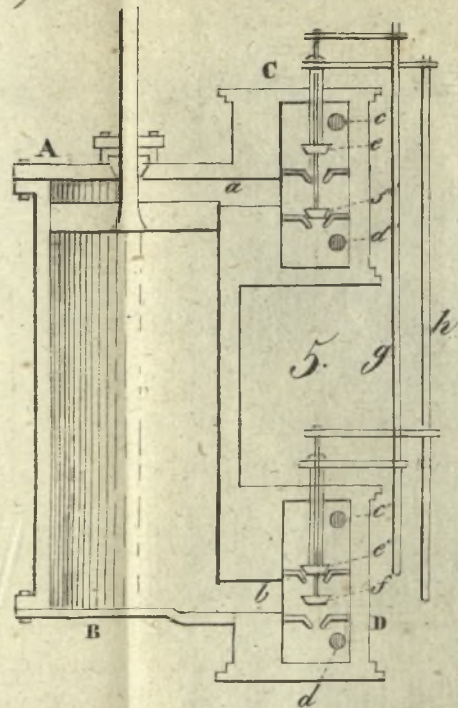
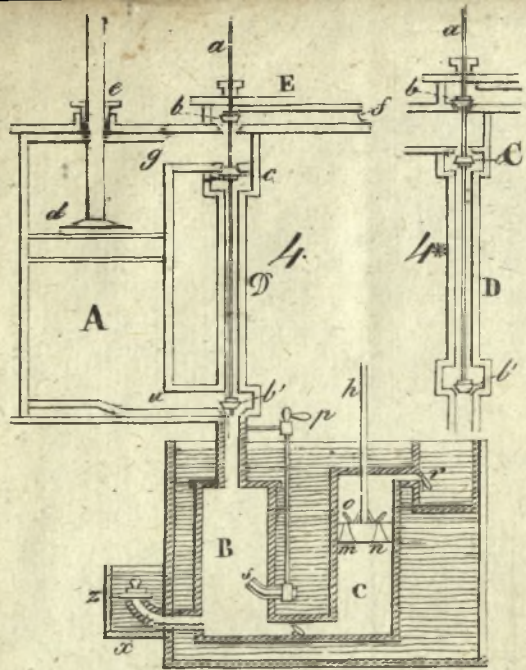
(betű rend szerént)

Lapok száma.

Alap mondások	416.
Amurat (IVdik) Török Szultán	257 — 268
Australia	369 — 378
A' milyen a' világ	22 — 32. 33 — 40
A' Hindostani vallások 184 192. 205 — 208. 219 — 224.	230 — 235.
A' Pont des arts-i köldus	171 — 176.
A' szerelem tűz próbája	106 — 112. 122 — 128.
Báli jó appetitus	208.
Bethlen Miklós gróf	238 — 240.
Beóthy Ödön levele	289 — 291.
Betegkedésről 's annak vigasztalásairól	49 — 58.
Camoens	331 — 335.
Chatterton lord	145 — 159.
Egy angolné furcsa története	282 — 286.
Egy hosszú felszólítás és Egy rövid értekezés	140 — 144.
Egyvelgek	32.
Európa helyzete 's jövődjé 161 — 166. 177 — 184.	193 — 198. 209 — 219.
Fársángi Elmélet	65 — 70.
Fieschiről biztossági tudósítás 17 — 22. 40 — 46. 58 — 64	71 — 80.
Fő papok padja az angol felsőházban	405 — 412
Göz, Gös erömiy 337 — 348, 385 — 400. 401 — 405.	
Grammaticai kérdés	352.
Herschel levele	291 — 295.
Hütelenség a' szerelembe	7 — 12.
Igazítás, 's egy két szó Bajzáról mint iróról	365 — 368.
Interlakeni Innep	297 — 304.
Kérdések	383 — 384. 412. 416.
Körösi Csoma Sándor tibeti gramaticája 's szó tára	118 — 122.
Könyv ismertetés	378 — 383.
Kolozsvári temető	235 — 237.

Látogatás Hahnemannál	257 — 268.
Literaturai hírek	304.
Nem mind arany a' mi fénylik	225 — 230.
Ó magyar nyomtatvány	328 — 331.
Párviadalról két levél	286 — 287.
Pótlék a' hóldról	240.
Pine György története	273 — 282.
Rendkívüli tél	288.
Rendkívüli emlék tehetség példái	319 — 320.
Rotschild háza Párizsban	320.
Semminél több valami	335 — 336.
Sudre telephoniuma	159 — 160.
Szabadítás 321 — 328. 348 — 352.	360 — 365.
+ Székelyekről közlemények 87 — 96.	241 — 256.
Színészek és színészség	167 — 171.
Talma falusi emléke	15 — 16.
Tehetőségek szabad használata	13 — 15.
o Utazások ns. Torda vgye Vécsi járásában	97 — 106.
. 113 — 118.	129 — 140.
v Utazási levél töredék	311 — 317.
Uj esztendei pástétom	1 — 7.
Uj fűrók artezi kutakhoz	224.
Uj rajzó eszköz	295 — 397.
√ Juhokról	317 — 319.
Jóltévőségi anatocismus	305 — 311.
Jussuf Bey	199 — 205.
Vánda lengyel királyné	268 — 270.
Vilhelm (IVdik)	353 — 360.
Valami	46 — 48.

Nemz. Társalkodo 1836 első fele 25 Számjához.